

Uppvärmningssystem

Följderna kan vara allvarliga om grundvattnet förorenas

Var noggranna på grundvattenområdena!

Grundvattnet är vårt dricksvatten

Grundvatten bildas då regn- och smältvatten infiltreras i jordlagren. Det är vatten som fyller de öppna porerna i jordmånen och sprickor i berggrunden. Grundvatten förekommer djupt nere i jorden nästan överallt. De grundvattenreserver som är av största betydelse för vattenförsörjningen har klassats som grundvattenområden.

Över 60 % av det hushållsvatten som distribueras av vattenverken i Finland är grundvatten eller artificiellt grundvatten. Dessutom används hushållsvattensbrunnar allmänt i glesbygden. Grundvattnen måste skyddas, för att vi ska ha tillgång till dricksvatten av god kvalitet nu och i framtiden. Grundvatten som sipprar till ytan vid källor eller rinner ut till vattendragen, och vidare till sjöar påverkar också tillståndet.

Lagen förbjuder förorening av grundvatten

Miljöskyddslagen förbjuder förorening av grundvatten. Enligt förbudet får inte ämnen, energi eller mikroorganismer behandlas ett sådant sätt att grundvattnets kvalitet kan bli skadligt för hälsan. Den vars verksamhet har förorenat mark eller grundvatten är skyldig att rengöra den förorenade marken eller grundvattnet. De ämnen som förorenar grundvatten kan spridas på stora områden med grundvattnet. Det är svårt, långsamt och dyrt att rena förorenat grundvatten.

Flera andra lagstiftningar och kommunernas bestämmelser tillämpas även vid skydd av grundvatten.

Läckande behållare för eldningsolja kan förorena grundvattnet

Gamla behållare för eldningsolja och deras rörledningar kan så småningom frätas sönder, varvid det läcker olja från dem i jordmånen och vidare till grundvattnet. Läckaget kan fortsätta länge utan att man lägger märke till det innan jordlagren kring behållaren och ibland också under byggnaden är förorenade. Försäkringen ersätter inte alltid kostnaderna för rengöring.

På grundvattenområden i första hand oljebehållare som placeras inomhus ovanpå marken. Behållare som placeras utomhus ska vara utrustad med dubbel mantel eller en tät skyddsbassäng, skyddad för regnvatten. Behållaren måste uppfylla fastställda krav och vara försedd med överpåfyllningsskydd. I vissa kommuner är underjordiska behållare helt förbjudna i kommunens miljöskyddsbestämmelser.

Se till att en aktör som är godkänd av Säkerhets- och kemikalieverket granskar din underjordiska oljebehållare inom tio år efter att den tagits i bruk. Därefter skall behållarens skick granskas med 2 - 10 års intervaller, beroende på behållarens kvalitet och konditionsklass. Lämna en kopia på granskningsprotokollet till räddningsmyndigheten. Kravet på att granska underjordiska behållare som är belägna på grundvattenområden är lagstadgat. Krav på granskning av bränsle- och kemikaliebehållare som är belägna ovanpå marken och de underjordiska behållare som inte ligger på grundvattenområden föreskrivs i kommunernas miljöskyddsbestämmelser.

Uppvärmningsoljecisterner som har tagits ur bruk skall tömmas och rengöras, underjordiska behållare skall i regel också grävas upp ur jorden. Kommunens miljöskyddsbestämmelser ger föreskrifter för hantering av oljecisterner som tas ur bruk.

Be kommunens miljöskyddsmyndigheter om åtgärdsanvisningar om du misstänker att eldningsoljecisternen läcker. Om du upptäcker att det har läckt ut olja i jordmånen ska du utan dröjsmål kontakta nödcentralen (112), kommunens miljöskyddsmyndighet och ditt försäkringsbolag.

Energibrunnar kan också vara en risk för grundvattnet

Byggande och användning av brunnar för utnyttjande av jordvärme innehåller risker, vilka kan leda till förändringar i grundvattnets mängd och kvalitet:

- Smutsigt ytvatten kan komma åt att rinna rakt ner i
- grundvattnet på grund av dåligt tätade konstruktioner
- eller skyddsror.
- Borring av hål i berget kan förorsaka förändringar i
- grundvattnets nivå och vattnets kvalitet.

- Läckage av värmeupptagningsvätska-an smutsa ner
- grundvatten.

Ansökan om åtgärds- eller byggnadstillstånd som behövs för byggande av energibrunn lämnas till kommunens byggnadsövervakningsmyndighet. Energibrunnar som planeras att borrar på grundvattenområden behöver ett vattenlagenligt tillstånd som kan ansökas från regionförvaltningsverket. Under senaste åren har regionförvaltningsverket inte beviljat tillstånd för energibrunnar på grundvattenområden.

Vissa kommuners miljöskyddsbestämmelser eller byggnadsordning innehåller även förbud mot byggandet av jordvärmesystem på grundvattenområde eller i närheten av vattentäkter.

Kontrollera regelbundet skicket på energibrunnar och deras rörledningar. Använd en vätska som är så skonsam för miljön som möjligt för värmeöverföring. Vätskans skyddsinformationsblad innehåller information om vätskans beskaffenhet och dess skadlighet för hälsa och miljö.

Väg kostnader och risker mot varandra då du väljer uppvärmningssystem

Beakta inte enbart anskaffnings- och driftskostnader då du planerar uppvärmningssystem för din fastighet, eftersom man måste även beakta eventuella avgifter som tas ut för tillståndsbeslut för bedömning av miljörisker och ansvar vid eventuell miljöskada. På grundvattenområden är det säkrast att välja en uppvärmningsmetod som inte innebär risk för läckage av skadliga vätskor.

Ta reda på lokala bestämmelser

Kontrollera i kommunens miljöskyddsbestämmelser och byggnadsordning vilka bestämmelser gäller för oljecisterner och energibrunnar.

Tilläggsuppgifter

Miljöförvaltningens öppna miljö- och geoinformationstjänst är en gratis datatjänst, vars karttjänst Karpalo innehåller grundvattenområdets gränser och du kan kontrollera där ifall din fastighet är belägen på grundvattenområde www.syke.fi/avointieto (främst på finska).

Allmän information om grundvatten hittar du på miljöförvaltningens webbplats
<http://www.miljo.fi/grundvatten>

Lantmäteriverkets karttjänst Paikkatietoikkuna (www.paikkatietoikkuna.fi) innehåller också avgränsning av grundvattenområdets gränser.

Företag som är godkända av Säkerhets- och kemikalieverket utför granskningar av oljecisterner. En förteckning över granskningsföretag och deras kontaktuppgifter samt anvisningar för säkrande av oljecisternens skick finns på Tukes webbplats
www.tukes.fi/sv/produkter-och-tjanster/godkanda-rorelser

Lahti yrkeshögskolas (Lahden ammattikorkeakoulu) TANKKI-projekt (2012–2014) utvecklades ett riskhanteringsverktyg (<http://tankki.emedia.fi/>). Med hjälp av riskhanteringsverktyget kan du bedöma din eldningsolja cisterns trygghet.

Lokala räddningsverk har oftast anvisningar gällande eldningsoljasystem och -cisterner.

Anvisningar för underhåll av oljeeldningsaggregat finns även på Lämmitysenergia Yhdistys ry:s och Suomen Lämmitystieto Oy:s webbsidor www.oljylammitys.fi/ (endast på finska).

Centrala lagar, förordningar och beslut

- Vattenlagen 587/2011
- Miljöskyddslagen 527/2014
- Marakanvändnings- och bygglagen 132/1999
- Statsrådets förordning om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier 685/2015
- Handels- och industriministeriets beslut om oljeeldningsaggregat 314/1985
- Handels- och industriministeriets beslut om periodisk besiktning av underjordiska oljecisterner 344/1983
- Handels- och industriministeriets beslut om brännbara vätskor 313/1985
- Statsrådets förordning om ändring av 62 och 63 § i markanvändnings- och byggförordningen 283/2011
- Högsta förvaltningsdomstolens årsboksavgöranden HFD:2019:37

Finansierad av

Vattenverksföreningens Utvecklingsfond

Vattenskyddsföreningen för Vanda å och Helsingfors regionen rf

I samarbete med

- Vesilaitosyhdistys, Vattenverksföreningen VVY
- Vantaan ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry, Vattenskyddsföreningen för Vanda å och Helsingfors regionen rf
- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Närings-, trafik- och miljöcentralen
- Kuntaliitto, Kommunförbundet
- MTK, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Pelstuslaitosten kumppanuusverkosto, Räddningsverkens partnerskapsnätverk
- Pro Agria
- Pyhäjärvi-insituutti
- SYKE, Finlands miljöcentral
- Tapio
- Ympäristöministeriö, Miljöministeriet

Grundvattenbroschyrerna (på finska) kan laddas ner på adressen

www.ymparisto.fi/pohjavedensuojelu/esitteet